

Mechanisms of development of the information economy in Ukraine should be viewed as mechanisms of state governance (practical measures, tools, instruments, incentives from the state) and private mechanisms (competition and partnership).

The implementation of state policy of development of the information economy in the context of Ukraine's integration into world markets, global society,

creating conditions for deepening and expanding relations with the world and European information space actualizes the necessity for scientific and analytical support of these processes and improving the mechanisms for implementing of the state policies to manage the development of the information economy.

УДК 332.122:339.9

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ

ЛІНЬКОВ М. О.,
викладач кафедри туризму та
логістики, Донецький державний
університет управління (м. Маріуполь)

Розкрито особливості інституційно-правового та фінансового забезпечення транскордонного співробітництва; досліджено європейський досвід розвитку транскордонних регіонів та функціонування нових форм транскордонного співробітництва: інноваційних кластерів, європейських угруповань територіального співробітництва. Обґрунтовано доцільність розвитку політики транскордонного співробітництва, як політики держави та власної політики прикордонних регіонів.

Ключові слова: *регіон, транскордонне співробітництво, держава, ризик, економіка.*

Раскрыты особенности институционально-правового и финансового обеспечения трансграничного сотрудничества; исследованы европейский опыт развития приграничных регионов и функционирование новых форм трансграничного сотрудничества: инновационных кластеров, европейских группировок территориального сотрудничества. Обоснована целесообразность развития политики трансграничного сотрудничества, как политики государства и собственной политики приграничных регионов.

Ключевые слова: *регион, транскордонное сотрудничество, государство, риск, экономика.*

The features of the institutional, legal and financial security of cross-border cooperation; studied the European experience of cross-border regions and operation of new forms of cross-border cooperation: innovation clusters,

European groupings of territorial cooperation. The necessity of a policy of cross-border cooperation policy and its policy of border regions.

Keywords: region, cross-border cooperation, country, risk, economy.

Постанова проблеми. Розвиток транскордонного співробітництва базується на взаємоузгодженні та поєднанні інтересів його суб'єктів та учасників, які представляють суміжні прикордонні території, поглиблення транскордонного співробітництва (ТКС) відкриває нові можливості для активізації господарської діяльності на периферійних територіях й підвищення їх конкурентоспроможності шляхом мобілізації природно-ресурсного потенціалу сусідніх територій. Таке об'єднання зусиль для вирішення спільних та ідентичних проблем найбільш ефективно здійснюється через реалізацію транскордонних проектів у різних сферах суспільного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми транскордонного співробітництва та європейської інтеграції аналізуються в наукових роботах українських і зарубіжних учених П. Беленького, Н. Мікули, Є. Кіш, М. Долішнього, М. Стеченка, Б. Карпінського, Ш. Ріка, В. Ляшенко, Ю. Макогона, А. Вавринюка, І. Осадца та ін. При цьому значна увага приділяється саме організаційно-інституційним засадам розвитку транскордонного співробітництва й економічним аспектам співпраці прикордонних територій. Проте ряд питань їх практичного застосування в умовах сьогодення залишаються невирішеними.

Мета дослідження – обґрунтувати доцільність розвитку політики транскордонного співробітництва на основі інституційно-правового й фінансового забезпечення прикордонних регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні міжнародні відносини характеризуються досить інтенсивними інтеграційними процесами, серед яких важлива роль відводиться транскордонному співробітництву. Україна має значний потенціал для розвитку транскордонного співробітництва як одного з напрямів реалізації євроінтеграційних прагнень, що пояснюється унікальним геополітичним становищем країни [1, с. 156].

Підтримка транскордонного співробітництва прикордонних регіонів створює додаткові можливості для прикордонних територій ефективно використовувати потенціал свого розвитку, для виходу на міжнародні ринки товарів та послуг шляхом поглибленої взаємодії через механізми транскордонного співробітництва й адаптації, наприклад, європейського законодавства, у сфері регіональної політики. Розвиток транскордонних регіонів, в рамках яких формуються інтенсивні та багаторівневі взаємодії між усіма суб'єктами та учасниками транскордонного співробітництва, – є важливим об'єктом сучасної регіональної економічної політики.

Державний кордон України умовно можна поділити на дві частини: перша пролягає між нею та країнами ЄС, інша – між Україною й країнами СНД. Це важливий момент із точки зору подальшого аналізу участі регіонів України в транскордонному співробітництві. Сучасні прикордонні регіони України та країн ЄС, є учасниками мережі транскордонних інституціональних утворень –

єврорегіонів. В таблиці 1 представлені діючі та створені за участю областей України єврорегіони.

Таблиця 1

Єврорегіони України

Назва єврорегіону	Дата створення	Склад єврорегіону
1. Карпатський єврорегіон	14 лютого 1993 р.	Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська, Чернівецька області (Україна), Підкарпатське воєводство (Польща), Кошицький та Пряшівський краї (Словаччина), медье Боршод-Абауй-Земплен, Хайду-Біхар, Хевеш, Яс-Надькун-Сольнок та Сабольч-Сатмар-Берег (Угорщина); повіти Біхор, Селаж, Сату-Маре, Марамуреш, Харгіта, Сучава та Ботошань (Румунія)
2. Єврорегіон «Буг»	29 вересня 1995 р.	Волинська область, Жовківський та Сокальський райони Львівської області (Україна), Люблінське, воєводство (Польща), Брестська область (Білорусь)
3. Єврорегіон «Нижній Дунай»	14 серпня 1998 р.	Одеська область (Україна), райони Вулканешти, Кагул, Кантемір (Молдова), повіт Бреїла, Галац, Тульча (Румунія)
4. Єврорегіон «Верхній Прут»	22 вересня 2000 р.	Чернівецька та Івано-Франківська області (Україна), Ботошанський та Сучавський повіти (Румунія), Фалештський, Єдинецький, Глоденський, Окницький, Ришканський та Бриченський (Молдова)
5. Єврорегіон «Дніпро»	29 квітня 2003 р.	Чернігівська область (Україна), Брянська область (Росія), Гомельська область (Білорусь)
6. Єврорегіон «Слобожанщина»	7 листопада 2003 р.	Харьківська область (Україна), Белгородська область (Росія)
7. Єврорегіон «Ярославна»	24 квітня 2007 р.	Сумська область (Україна), Курська область (Росія)
8. Асоціація «Чорноморський єврорегіон»	26 вересня 2008 р.	Азербайджан, Албанія, Болгарія, Греція, Грузія, Молдова, Російська Федерація, Румунія, Сербія, Туреччина, представлені на рівні міст, областей, провінцій, країв, автономних республік, Україна (Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька, Донецька області, Автономна Республіка Крим, а також місто Севастополь).
9. Єврорегіон «Донбас»	29 жовтня 2010 р.	Луганська область, Донецька область (Україна), Ростовська область (Росія)
10. Єврорегіон «Дністер»	2 лютого 2012 р.	Винницька область України, Сорокський, Флорештський і Шолданештський райони Молдови

Не менш важливим є розвиток транскордонного співробітництва і за участі інших сусідніх країн, Республік Молдови та Білорусі.

Проте екстралегальні політичні ризики з 2014 року підштовхнули до інтенсифікації та поглиблення співпраці в рамках єврорегіональних структур за участі країн-членів ЄС та активізації міжрегіонального співробітництва.

Найбільш дієвою формою транскордонного співробітництва на сьогодні є єврорегіони, проте залишається багато невирішених проблем та питань через відсутність чіткого розуміння ролі і відповідно забезпечення умов їх функціонування, що спонукає створювати та запроваджувати нові форми транскордонного співробітництва, діяльність яких здатна принести очікувані результати.

З впровадженням нових форм транскордонного співробітництва: транскордонні кластери, ЄУТС, ОСС, транскордонні інноваційні проекти, транскордонні промислові парки і зони, транскордонні партнерства, клондайкінг, прикордонна торгівля та інші, – не тільки удосконалює механізм забезпечення конкурентоспроможності прикордонних територій, усуває наявні проблеми транскордонної співпраці, але й розширюються можливості (за умови створення належного правового поля) та змінюється бачення сутності єврорегіонального співробітництва. Однак, співпраця, наприклад, у рамках прикордонної торгівлі або реалізації транскордонних проектів, відбувається без створення власної системи органів, тому такі організаційні форми транскордонної співробітництва виконувати функції єврорегіонального співпраці не можуть. В Європі створено понад 90 єврорегіонів і 57 ЄУТС, і цей процес надалі триває [2].

Україна не відстає від країн ЄС за тенденцією створення єврорегіонів, але за рівнем ефективності їх діяльності і активності значно поступається. Так, станом на 2015 р. з 10 єврорегіонів фактично функціонувало лише 4 єврорегіони: Карпатський єврорегіон, єврорегіон «Буг», єврорегіон «Нижній Дунай» і єврорегіон «Верхній Прут». У більшості єврорегіонів засідання Рад відбуваються рідше ніж раз на рік, зокрема, це стосується Карпатського єврорегіону та єврорегіону «Буг».

Фінансове забезпечення є важливою складовою забезпечення розвитку транскордонного співробітництва. Транскордонне співробітництво сприяє залученню фінансових ресурсів зі структурних фондів ЄС, які переважно організуються для реалізації спільних проектів прикордонних суміжних регіонів, що є спільним механізмом вирішення проблем та підвищення конкурентоспроможності регіонів. Проте таке фінансування є цільовим і передбачає залучення власних ресурсів в розмірі від 10% [3].

Таким чином, фінансове забезпечення транскордонного співробітництва варто розглядати як механізм, який при залученні порівняно невеликої частки власних коштів дає можливість залучити зовнішні фінансові ресурси і отримати значний соціально-економічний ефект в прикордонному регіоні. Так, превалювання власних фінансових ресурсів дозволяє реалізовувати більше власних цілей, завдань і проектів, з поправкою на спільні.

Попри все, існує безліч перешкод, які суттєво стримують розвиток транскордонного співробітництва, до основних з яких можна віднести:

- нестабільність політичної ситуації;
- низький рівень фінансового забезпечення;
- неузгодженість законодавства й надмірна централізація прийняття рішень.

- відсутність комплексного підходу до організації транскордонного співробітництва, у тому числі кваліфікованих кадрів із глибоким знанням іноземної мови, здатних забезпечити підготовку необхідних проектів транскордонного співробітництва та встановити контакти із представниками територіальних громад іноземних держав [4, с. 110];

Нестабільна політична ситуація є основною перешкодою у розвитку українсько-російського та українсько-білоруського транскордонних регіонів. Значно вагомішими є перешкоди стосовно неузгодженості законодавства та частотої зміни керівництва місцевих органів влади у транскордонних регіонах за участі прикордонних територій країн-членів ЄС.

Налагодження ефективної системи інформаційного забезпечення всіх суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва сприятиме нівелюванню існуючих перешкод та відкриватиме нові можливості для активізації співпраці в рамках транскордонних регіонів.

Зважаючи на низьку активність у сфері транскордонного співробітництва, наявність низки перешкод для розвитку, важливим є визначення ініціаторів його активізації на рівні регіону. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що ініціаторами активізації транскордонного співробітництва на рівні регіону мають стати: органи місцевого самоврядування; територіальні громади; місцеві органи виконавчої влади; центральні органи влади; юридичні особи (бізнес-структури); фізичні особи – підприємці; фізичні особи – суспільство; громадські організації (рис. 1).

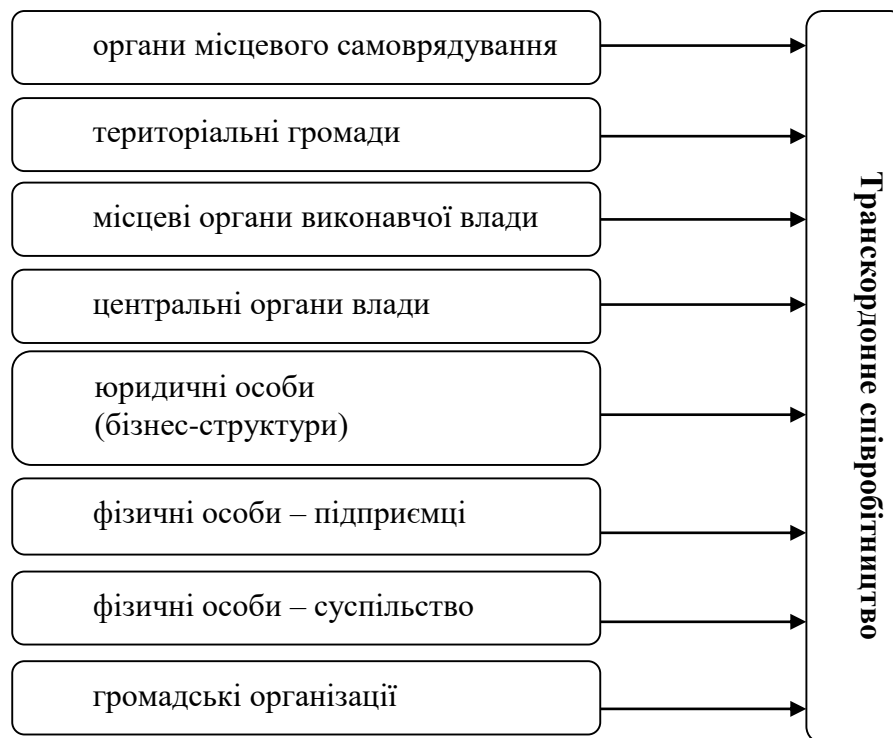

Рис. 1. Актори – ініціатори активізації транскордонного співробітництва

Саме від наведених акторів залежить ефективність реалізації транскордонних проектів та якість функціонування єврорегіонів, створених за участю Українських територій.

Висновки. Дієвими формами транскордонного співробітництва є транскордонні угоди й проекти щодо транскордонного співробітництва, однак, співробітництво не надто активно розвивається. Транскордонні інноваційні структури, транскордонні кластери не відіграють вагомій ролі у розвитку прикордонних регіонів. Європейський досвід використання можливостей єврорегіонального співробітництва дозволить розширити коло учасників співпраці суміжних територій та диверсифікувати механізми та інструменти такої співпраці. Зазначимо необхідність зниження рівня екстралегальних політичних ризиків країни, що дозволить розвивати регіональну економіку в рамках українсько-російського транскордонного співробітництва.

Література:

1. Лінков М.О. Механізми державного регулювання транскордонного співробітництва / М.О. Лінков // Управління економікою: теорія та практика. Треті Чумаченківські читання: зб.наук. праць / НАН України, Ін-т економіки пром-сті; редкол.: О.І. Амоша (голов. ред.), В.І. Ляшенко (відп. ред.), Л.Г. Червова та ін. – Київ, 2014. – 230 с.
2. Розвиток транскордонного співробітництва: науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» ; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2016. – 125 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).
3. Про схвалення Концепції Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.09.2010 р. № 1838-р // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 180.
4. Ляшенко В.И. Трансграничное украино-российское сотрудничество: формы, методы, перспективы: монография / под. ред. В.И. Дубницкого, В.И. Ляшенко. – Донецк: Юго-Восток, 2010. – 419 с.

The development of cross-border cooperation is based on the mutually agreed and combined interests of its members. Deepening cross-border cooperation (CBC) on adjacent border areas opens new opportunities for intensified economic activities in peripheral areas and increase their competitiveness by mobilizing the natural resources of neighboring territories.

The research helped to mark obstacles that greatly hinder the development of cross-border cooperation: the unstable political situation; low level of financial support; inconsistent legislation and the excessive centralization of decision-making; lack of a comprehensive approach to cross-border cooperation.

The introduction of new forms of cross-border cooperation: cross-border clusters, cross-border innovation projects, cross-border industrial parks and zones, cross-border partnership etc, – help to improve the mechanism for ensuring the competitiveness of the border area, eliminates existing problems of cross-border cooperation and expanding opportunities and changing vision of the essence of Euro-regional cooperation also.

Setting up an efficient information system all of the participants and cross-border cooperation will contribute to leveling existing barriers and open new possibilities for enhancing cooperation in the cross-border regions. However extralegal political risks in 2014 pushed the regional economy to intensify and deepen cooperation within the Euroregional structures involving EU Member States and enhance regional cooperation. Ukraine has significant potential for cross-border cooperation as one of the directions of European aspirations, because of the unique geopolitical position. And the initiate activation of cross-border cooperation at the regional level should be: local authorities; local communities; central authorities; legal entities (businesses); individuals – entrepreneurs; individuals – society; NGOs. The efficiency of cross-border projects and quality functioning of the European regions which been created with the participation of Ukrainian territory depends on these actors.

УДК 351.854

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ЯК ФЕНОМЕН СУСПІЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ФЕДОРОВА Г. В.,
аспірант кафедри державної політики
та суспільного розвитку Національної
академії державного управління при
Президентіві України, головний
спеціаліст відділу контролю в сфері
телерадіомовлення Національної ради
України з питань телебачення і
радіомовлення

У статті досліджується сутність інформаційного простору та вплив інформаційних процесів на державну систему управління. Окреслено тенденції у формуванні системи управління інформаційними ресурсами як одного із стратегічних напрямків державної політики. Також розглянуто питання щодо створення необхідних економічних і соціокультурних умов та правових і організаційних механізмів формування, розвитку, використання інформаційних ресурсів в усіх сферах життєдіяльності держави.

Ключові слова: інформаційний простір, інформаційні PR-служби, інформаційні ресурси, державна інформаційна політика, суспільна культура.

В статье исследуется сущность информационного пространства и влияние информационных процессов на государственную систему управления. Обозначены тенденции в формировании системы управления информационными ресурсами как одного из стратегических направлений государственной политики и также рассмотрен вопрос о создании